

"Του 35ου ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΥ" - ΑΝ. ΟΝΟΥΦΡΙΟΥ

Συγκινεί πράγματι αυτή η επιμονή του Αν.Ον. να παραμένει προσκολλημένος στο προσφυγικό του αντίσκηνο, σ' εκείνο το κλίμα των πρώτων ημερών μετά την μεγάλη συμφορά, όταν τα πάντα βρίσκονταν στην κόψη ενός ξυραφιού. Ο ασήκωτος πόνος και το πικρό παράπονο που πνίγει παραμονεύουν πίσω από την κάθε σελίδα κι' ο συγγραφέας ούτε και που καταβάλλει προσπάθεια να ηρεμήσει το χέρι του.

Όλα σχεδόν τα διηγήματα της συλλογής με την εξαίρεση του τελευταίου, που εμφανίστηκε σε μια πρώτη έκδοση πριν από 20 χρόνια, έχουν το ίδιο στίγμα. Λιτά με μια γλώσσα πιο στέρεη σε αριε-τά σημεία απ' εκείνη με την οποία μας είχε συνηθίσει, ρίχνει ο Α.Ο. μπροστά μας μικρά - μικρά τα κομμάτια μιας ζωής, που είναι τόσο κοντά μας κι' όμως ταυτόχρονα τόσο απομακρυσμένα, με την έννοια του ότι για αριετούς ανήκουν πια στο παρελθό.

Δεν πλάθει μύθους ο συγγραφέας, ούτε και καλά - καλά χαρα-κτήρες στήνει. Τα διηγήματα του είναι πινελιές και χρωματισμοί μιας ατμόσφαιρας, μιας κατάστασης, κάποιων σκέψεων - προβληματισμών που φτάνουν και στις μέρες μας όπως λ.χ. εκείνος ο συγκλονισμός της εγκλωβισμένης, που έρχεται στις ελεύθερες περιοχές κι' όταν αντικρύζει τα τσιμεντένια μεγαθήρια, νιώθει πως τ' όνειρο της τραυ-ματίστηκε. Το ίδιο περίπου θέμα το συναντάμε και στον "Αρχοντό-κηπο", με τα "κατακόκκινα, στραυταλιστά φρούτα", που αποδεικνύονται πλαστικά. Είναι σαφής εδώ η ρομαντική διάθεση του συγγραφέα κι' η άρνηση του να δεχθεί οτιδήποτε που θολώνει κατά την άποψη του την εικόνα της λαβωμένης Κύπρου. Αυτό το στοιχείο, που μαρτυρά την παρουσία μιας πρωτόγονα αγνής φύσης το συναντούμε σ' όλη σχεδόν την δημιουργία του Αν. Ον.

Στο "Μυστικό" ο συγγραφέας μέσα από μια νότα χιούμορ, πούχει την ομορφιά του αυθεντικού, (ο γέρος που "μαγειρεύει" για την γρηά του που δουλεύει στο συσκευαστήριο και που αποδεικνύεται στο τέλος πως άλλοι του ετοίμαζαν το φαγητό) κλείνει με μια κοφτή κατάρρα: - Αχ που να όφονται που τα εκάμασιν!

Ωραίο, ποιητικό το εύρημα στην "Εμπρέμωση" με το ξωτικό πουλί που φάγει κι' αυτό στο σκλαβωμένο χωριό για κάποια συντροφιά.

Η μάνα στην "ανοιχτή αγκάλη", που τόσο πολύ πρόσμενε τον γυιό και που κάνει γυιό το λαβωμένο παλληκάρι που κτυπά την πόρτα της

κι'ο μικρός που περνά την πράσινη γραμμή για να πάει στο χωριό του να φέρει την φωτογραφία του αγνοούμενου αδερφού στο "Κάτι Χριστούγεννα αλλιώς" είναι κείμενα που αναδίδουν άμεσα στην οσμή του τσουρουφλισμένου κορμιού της Κύπρου του 74.

Απ'ότι ξέρω σε χώρες, που πέρασαν μέσα από το καμίνι του Β' Παγκοσμίου Πολέμου συχνά τίθεται το ερώτημα αν δεν έχει εξαντληθεί επιτέλους το θέμα πόλεμος. Και πάντα την απάντηση την δίνει η ίδια η λογοτεχνική πράξη. Εμφανίζονται ολοένα και νέα βιβλία για τον πόλεμο, 40 χρόνια ύστερα από το τέλος του, που πλουτίζουν ουσιαστικά την λογοτεχνία των φοβερών εκείνων χρόνων με την προσθήκη νέων εμπειριών ειδωμένων πια μέσα από το πρίσμα του σημερινού ανθρώπου και των σημερινών δεδομένων. Αν υπάρχει κάτι ίσως που θα πρέπει να προβληματίσει εμάς είναι το γεγονός ότι το δίσεκτο καλοκαίρι του 74 σ'όλες του τις εφιαλτικές πλευρές και σαν προϊστορία και σαν συνέπεια απ'όπου μας χωρίζουν λιγότερο από 10 χρόνια δεν αποτελεί στον βαθμό που θάπρεπε κεντρικό θέμα της λογοτεχνίας μας. Δεν ξόφλησαν με δυό λόγια οι λογοτέχνες μας και περισσότερο απ'όλους πιστεύω οι πεζογράφοι μας την οφειλή τους έναντι της πιο συγκλονιστικής αυτής φάσης της νεώτερης ιστορίας του νησιού.

Και δεν αναφερόμαστε εδώ απαραίτητα σε έργα γραμμένα με τρεμάμενο χέρι που εξαντικειμένον έχουν τις ατέλειες και τις αδυναμίες τους, αλλά σε έργα σημερινής από απόσταση, θεώρησης, όπου τα πράγματα και τα αισθήματα, μπαίνουν σε μια άλλη τάξη, η σύνθεση αποκτά μεγαλύτερη σημασία και τα υπόγεια ρεύματα, πούναι τα πιο βαθειά έρχονται περισσότερο στην επιφάνεια. Περιμένουμε και τον δόκιμο πια διηγηματογράφο Αν. Ον. να κινηθεί προς αυτά τα πιο βαθειά νερά.

1984

ΠΑΝ. ΠΑΙΟΝΙΔΗΣ.